

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Ch&#ng Hoàng Long H& i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Thông thơ &#ng m&#i màu có m&#t vài ý nghĩa c&#a nó, v&# m&#t vài ph&#ng di&#n nào đó.

Màu tím là m&#u bu&#n, &#y là nói theo cách thông thơ &#ng, nh&#ng ch&# riêng &# x&# ta, ng&#&#i ta phân biệt màu tím &# hai n&#i: Ch&#n v&#ng tri&#u và n&#i dân dã.

Trong tri&#u ph&#c c&#a các vua chúa Âu tây, thơ &#ng có màu tím. Nh&#ng &# Trung Hoa và n&#c ta, ngày x&#a, màu c&#a vua là m&#u vàng. Áo vua màu vàng nên g&#i là hoàng bào, có khi v&# r&#ng nên g&#i là long bào. Theo quan ni&#m x&#a, màu vàng thu&#c vua, hoàng gia. Tuy nhiên, có cái &#, t&#i sao n&#i vua &# thì g&#i là “T&# C&#m Thành.”

Hu&# có 3 vòng thành: Vòng ngoài cùng thì g&#i là thành Hu&#. Phía trong thành Hu&# thì g&#i là N&#i thành hay Thành n&#i Hu&#, có 9 c&#a. Thành nh&# phía trong, là ch&# sinh ho&#t c&#a hoàng gia, là các đi&#n n&#i tri&#u thi&#t thì g&#i là Đ&#i N&#i, có 4 c&#a: C&#a chính g&#i là Ng&# Môn (ngó ra h&#ng Nam). đ&#i đi&#n v&#i Ng&# Môn là c&#a Hòa Bình. Bên ph&#i là c&#a Hi&#n Nh&#n, bên trái là c&#a Ch&#ng Đ&#c. Các c&#a n&#y khi m&# có lính kh&# vàng (lính c&#a vua) canh gác.

Trong đ&#i n&#i, còn có m&#t thành nh&# n&#a, n&#i dành riêng cho vua &#, canh gác r&#t nghiêm nh&#t g&#i là “T&# C&#m Thành”.

T&# C&#m Thành có ý nghĩa nh&# th&# nào? Ch&# t&# n&#y có hai nghĩa có th&# gi&#i thích &# đây: T&# nh&# t&# t&# là tinh m&#t, k&# càng và hai là s&#c tím, s&#c tía (Theo Hán Vi&#t T&# Đi&#n c&#a Đào Duy Anh). Tuy nhiên, có &#n tôi h&#i ông chú h&# c&#a tôi là ng&#&#i rành ch&# Nho, thì ông gi&#i thích t&# có nghĩa là tím, thu&#c v&# nhà vua. Trong quang h&#c, “tia t&# ngo&#i” là tia sáng có m&#u tím.

Dù có theo nghĩa T&# C&#m Thành hay không, Hu&#, n&#i vua quan thì nó r&#t g&#n v&#i màu tím. Màu tím đó đ&#c g&#i là “Tím Hu&#”, nh&# bài thơ sau đây c&#a Nguyễn Bính:

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch ng Hoàng Long H
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Màu tím Hu

*Thôi thôi là em cách biệt rồi!
Đừng đi mãi về nơi xa xôi
Tìm tím rồi ng chi u, tìm tím núi
Tìm tím chi u hôm, tìm tím mai*

*Ban chi u tìm tím nhớ mong nhau
Đêm rồi em tím rồi thì u
Anh cúi xuống hôn màu tím gió y
Thôi về em, tím nét thì ng đau*

*Mai mãi rồi đây là cát bụi
Anh rồi đi xa rồi rồi
Tìm tím rồi ng chi u, tìm tím núi
Chi u hôm nhớ u tím thì em rồi!*

Màu tím ở đây không hẳn là do Nguyễn Bính từng ng từng ra đâu! Huởn bên cạnh dãy Trống S. Nhìn ng bui chi u hè, ng ở bên bờ sông Hoàng, nhìn mặt trời lên sau những ng núi chập chùng, ng ở ta sẽ thấy mặt trời to, đỏ như mặt khởi lả trong lò thò rên, rồi h xu ng, ch m vào đ nh núi rồi tóe ra muôn ngàn tia sáng đ r c, rồi ng nh s và ch m vào núi làm cho mặt trời v ra. Ánh sáng màu đ c a mặt trời chi u vào mây, làm cho mây cũng đ r c lên mặt màu lả nh th . Thì rồi, màu đ m t đ n, chuyển sang màu tím nh t, đ m đ n lên cho đ n khi mặt trời khuất sau dãy Trống S. Màu đen dâng lên chìm ng p c khung c nh núi rồi ng thôn xóm phía tây thành Hu .

Có lẽ tôi nói về h c trò c a tôi rồi ng không thì có sáng tím mà chỉ có chi u tím. Tại sao? Màu tím là màu pha giữa màu đ và màu đen. Màu đ là màu c a mặt trời. Khi mặt trời s p lên thì m u đen dâng lên, nh Xuân Di u từng nói về y: “Chi u lên đ n đ n, chi u không xu ng.” “Chi u lên đ n đ n” có nghĩa là màu đen lên đ n đ n. Khi màu đen dâng lên, hòa với màu đ c a trời chi u t o thành màu tím. Bui sáng, màu đen không lên đ n đ n mà chỉ có th m t đi đ n đ n nên nó không hòa với màu đ đ t o ra m u tím đ c. Giữa thích nh th , không biết có b các h a sĩ chế là múa rìu qua mặt th không?

Màu Tím Trong Thơ

Tuổi Chàng Hoàng Long Hỡi
Chàng Nhảy, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Tuy vậy, cũng có lẽ Xuân Diệu không nói là “Chiều lên”. Ông nói ngược lại: “Chiều xuống.”

Chiều ơi hãy xuống thăm ta với!
Thiên hạ là xa đời trẻ không!”

Chiều xuống là cách nói thông thường của mọi người.

Trong bài thơ trên, Nguyễn Bính nhìn màu tím qua cảnh vật: Rừng, núi, chiều hôm, sấm mai đời tím. Tím không đen mà “tím tím”, có nghĩa là hơi tím. Núi, chiều và cảnh vật hơi tím một chút. Và tím cũng là nỗi nhớ, nỗi thất vọng đau nên nó từ hơi tím chuyển qua tím hẳn, tím đen hay còn gọi là tím than.

Trong một bài thơ khác, Nguyễn Bính chỉ vẽ ra vài nét vẽ Huế, chỉ vài nét mà ông cũng không thể không nhắc tới màu tím:

Vài Nét Huế

1.
Cố hương như chiếc áo dài,
Sông dài, mái tóc cung nga buông dài.
Đôi bờ, đôi cánh tay vua
Cung nga úp mặt làm thơ thắm tình.

2.
Đây áo tím riêng màu
Bài thơ nón mẹ che đời mẹ nhân.
Loanh quanh xóm vắng, đời người gần
Y ai làm dáng phiếm nết ai!
Con sông không rộng mà dài
Con đò không chèo nhè người chính chuyên.

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long H&#i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

3.

*Ở đây có nước sông Hoàng
Có cây núi Ngai, có đèo Nam Giao
Bến sông sáu nhịp cầu cao
Thơ bóng mát nơi nào cũng xanh
Thâm u mặt dải hoàng thành
Đình sông con én không đành bay đi.*

Vài nét trong bài thơ trên nói về cung phi, cung tần và vua. Cầu Trùng Kiều Tiễn công nương cái nước ngà, năm vượt lên hai bờ sông như hai cánh tay của vua. Điểu uy không quan trọng bằng có mặt cung nga đang làm “thơ thơ tình”. Có cung nga đang làm dáng với ai, và hoàng thành thâm u mặt dải hoàng thành dài.

Bài thơ thơ tình của cung nga, chính là bài thơ trong “Tần Cung Nữ Oán”:

*Cờp mà xanh chỉ lá cũng ghen,
Câu khi n hng đánh chìm dòng nước chảy.*

Có mặt cung phi đi Tần, người bên dòng suối trong cung đi n, như mặt chỉ lá viết lên đó vài câu thơ cho người tình cũ, mong rằng chỉ lá sẽ trôi xa, ra ngoài kia, ngoài hoàng thành để mong sao người yêu cũ của cung nga như n để c, biết tôi tôi lòng của nàng không quên người tình cũ. Vây mà chỉ lá ghen với sự cờp của nàng, đã không trôi đi mà chìm xuống đáy nước.

Thơ hời, trong hoàng thành Huế kia, có bao nhiêu cung phi làm thơ thơ tình như vậy? Cái “áo tím riêng màu” đây là cái áo của cung phi. Và khi xa xôi cách trở như thơ, kẻ trong nơi (đi nơi), kẻ ngoài nơi ai còn làm dáng với ai nữa?! Đc bài thơ này, người ta có thể liên tưởng đến bài “Màu Thơ i Gian” của Đoàn Phú Tứ. Bài thơ tâm trọng của mặt cung n, khi sắp lìa đi, không còn muốn gặp vua nữa, không muốn đi cho nhà vua thấy dung nhan tàn tạ của mình, để cho nhà vua có gì trong trí nghĩ của ông và mặt giai nhân sự cờp hng trở lại như khi mặt để c tuy n vào cung:

Màu Thơ i Gian

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch&#ng Hoàng Long H&#i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

S&#m nay t&#ng chim thanh
Trong gió xanh
Điêu v&#ng h&#ng m tho&#ng xuân tình

Ngàn x&#a không l&#nh n&#a, T&#n phi
Ta l&#ng d&#ng nàng
Tr&#i mây ph&#ng ph&#t nhu&#m th&#i gian

Màu th&#i gian không xanh
Màu th&#i gian tím ngát
H&#ng th&#i gian không n&#ng
H&#ng th&#i gian thanh thanh

Tóc mây m&#t món ch&#c dao vàng
Nghìn trùng e l&#ph&#ng quân v&#ng
Trăm năm tình cũ là không h&#n
Thà nép màỵ hoa thi&#p ph&# chàng

Duyên trăm năm đ&#t đ&#n
Tình muôn thu&# còn h&#ng
H&#ng th&#i gian thanh thanh
Màu th&#i gian tím ngát.
(Đoàn Phú T&#)

V&# hình th&#c, bài th&# n&#y không có gì l&#nh&# nhi&#u nhà phê bình tán d&#c. Nh&#ng câu th&# dài ng&#n không th&#ng, có khi chen vào m&#y câu th&# ngũ ngôn, th&#t ngôn, xem l&#i thì nó cũng gi&#ng nh&# th&# cũ, g&#i là “Tr&#ng đ&#n cú” (câu dài, ng&#n) trong nguyên b&#n “Chinh Ph&# Ngâm” c&#a Đ&#ng Tr&#n Côn v&#y. Ví d&# các câu m&# đ&#u trong “Chinh Ph&# Ngâm” c&#a Đ&#ng Tr&#n Côn vi&#t nh&# sau:

Thiên đ&#a phong tr&#n.
H&#ng nhan đ&#a truân
Du du b&# th&#ng h&#, thùy t&#o nhân
C&# b&# thanh đ&#ng Tr&#ng An nguy&#t

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch ng Hoàng Long H
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Phong h a nh chi u Cam Tuy n vân
C u tròng án k m kh i đ ng f ch
Bán đ phi h ch truy n đ ng quân
Thanh bình tam bách niên thiên h
Tùng th hung y thu c vũ th n
S tinh thiên môn thoi h u phát
Hành nhân tr ng pháp khinh ly bi t
Cung t n h , i yêu
Thê noa h , bi t khuy t
L p l p tinh k xu t tái s u
Huyền huyền t u đ f gia oán
H u oán h , phân hu
H u s u h , kh khoát
.....

N u đem th “tr ng đ n cú” nói trên mà so v i bài “Màu Th i Gian” c a Đoàn Phú T thì có khác gì nhau bao nhiêu. “Màu Th i gian” cũng pha l n gi a ngũ ngôn, th t ngôn, th m i, v.v...

T i sao Đoàn Phú T không dùng nh ng th th cũ, nh ngũ ngôn, t tuy t, th t ngôn hay th th m i nh Xuân Di u, Huy C n, Th L th ng làm...

Có gì đâu! T i vì ông ta là m t nhà vi t k ch th . Trong k ch th , th ng các câu nói c a nhân v t ph i vi t b ng th . Nh ng l i nói nh v y, không th c ph i gi m t th th mà thôi đ c. Bên Tây ph ng cũng v y. N u đ c gi có đ c nh ng v k ch c a Shakespeare, thiên tài k ch ngh c a Anh, đ c gi s th y trong l i th c a các nhân v t, cũng vi t theo th đ i khái nh “tr ng đ n cú” c a ta v y. Ông Đoàn Phú T quen dùng th “tr ng đ n cú” đ vi t k ch, thì nay ông dùng nó th vi t bài th “Màu Th i Gian” cũng không có gì là l đ tán h u tán v n.

Đi u r c r i là bài th n y khó hi u. Khi thì ông nói t i hi n t i nh “S m nay...”, khi thì ông nói t i quá kh nh : “Ngàn x a, không l nh n a T n phi” (t c cung phi đ i nhà T n (có th là T n Th y Hoàng, ông có t i ba ngàn cung phi), bên T u; khi thì nói không gian: “Tr i mây ph ng ph t”, khi thì nói th i gian: “Màu th i gian không xanh.”, khi thì nói “tình duyên trăm năm”, khi thì nói tình duyên ng n ng i, t i th nguy n: “Tóc mây m t món chi c dao vàng.”

Đ c lên thì th y hay, mà hi u cho h t thì khó hi u.

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long H&#i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Táng Vi&#t Cáng Nguy&#n S&#n là m&#t ng&#i r&#t yêu văn nghệ có nói “không hi&#u n&#i” nh&#ng “c&#nh&#nh, nó thanh thoát, nó lâng lâng, nh&# khi nhìn áng mây trôi, khi ng&#m dòng n&#c ch&#y... nó lung linh nh&# m&#t khúc nh&#c thi&#u..., nó ch&#p ch&#n nh&# m&#t bóng Liêu Trai!”

Th&#t ra, bài thơ có nguyên &#y c&#a nó, m&#t đ&#ng l&#c kín đáo khi&#n Đoàn Phú T&# vi&#t nên bài thơ n&#y.

Đoàn Phú T&# gi&#i bày r&#ng là có m&#t giai nhân bên H&# Tây t&#ng h&#c nh&#c &# Hà N&#i, t&#ng quy&#n r&# Đoàn Phú T&# b&#ng ti&#ng đ&#ng c&#m r&#t hay, nh&#ng khi &#m n&#ng, cô gái &#y đã kh&#c t&#, đ&#u m&#t, không cho ông vào thăm (nh&# T&#n phi “Thà nép mày hoa, thi&#p ph&# chàng)

Thiên tài c&#a nhà thơ là đem câu chuyện tình c&#a ng&#i ông yêu ngày nay đ&# ví v&#i câu chuyện m&#t cung T&#n nh&# đã nói &# trên. Ng&#i cung phi trong câu chuyện và cá tính c&#a ng&#i yêu ông có nh&#ng nét gi&#ng nhau, không ch&#u đ&#ng&#i mình yêu th&#y cái nhan s&#c tàn t&# c&#a mình, mu&#n đ&# l&#i trong lòng ng&#i yêu nh&#ng &#n t&#ng v&# v&# đ&#p, v&# tình yêu, v&# nh&# nhưng. Làm sao nó gi&# đ&#c nguyên v&#n nh&# thu&# ban đ&#u. Trong vi&#n t&#ng đó, nhà thơ còn bày t&# đ&#c s&# kín đáo, e &#, và đ&#u dàng c&#a giai nhân, b&#ng nh&#ng hình &#nh, âm thanh, màu s&#c, x&#a nay, cũ m&#i, không gian, th&#i gian, yêu đ&#ng, nh&# nhưng và tuy&#t v&#ng trong m&#t tình t&# đ&#c bi&#t, qua nh&#ng hình &#nh c&#a cung nhân đ&#p đ&#, trong cái l&#nh l&#o c&#a cung phòng, v.v... v&#i nh&#ng danh t&# x&#a nay l&#n l&#n.

Ví d&# “ph&#ng quân v&#ng” là ti&#ng c&#, ngày nay n&#u chúng ta có nghe t&#i thì cũng ch&# th&#y trong nh&#ng tu&#ng c&# (hát b&#i hay c&#i l&#ng). Bên c&#nh đó “thi&#p ph&# chàng” là nh&#ng ti&#ng c&#a th&#i đ&#i ông. T&#n Đà vi&#t: “Vàng bay m&#y lá năm h&# h&#t, H&# h&#ng ai xui thi&#p ph&# chàng.” L&#i cũng qua đó, ta th&#y hình &#nh cô Kiều c&#t tóc th&# b&#i cùng Kim Tr&#ng: “Tóc mây m&#t món chi&#c dao vàng.”

M&#t đ&#u khác, r&#t đ&#c s&#c và m&#i l&# c&#a bài thơ c&#a ông là màu s&#c. Khi nói t&#i màu s&#c, th&#ng ng&#i ta nói t&#i không gian: Màu tr&#i, màu chi&#u, màu núi sông, thành quách. Đoàn Phú T&# có cái nhìn đ&#c bi&#t: Ông th&#y màu s&#c trong th&#i gian. Đó là màu tím, màu bu&#n; mà l&#i tím ng&#t, là tím Hu&#, tím c&#a thành quách cung đ&#n mi&#u m&#o, cũng có th&# là màu c&#a cung A Phòng n&#a ch&#ng, nên nó l&#i càng bu&#n h&#n.

Đ&#c bài thơ n&#y c&#a ông, ng&#i đ&#c c&#m th&#y bu&#n, nh&#ng cái c&#m nh&#n &#y, không ph&#i &# món

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long Há
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

---

tóc cät thä nguyän, không phäi vì “cung länh”, không phäi “tình trăm năm không vän”, mà chính
màu thäi gian buän bã do ông vä ra träc mät ngäi đäc, trong trí täng cäa ngäi đäc. Màu
thäi gian đó, cäng häng väi häng thäi gian, hai thä quyän län vào nhau, đan chéo vào nhau
và đem läi cho ngäi đäc mät näi buän nhä nhàng mà sâu läng vô cùng.

Trong chiän tranh chäng Pháp, phän đông nhäng ngäi theo kháng chiän còn ít nhiäu bän chät
tiäu tä sän, ít ngäi không biät täi bài thä “Màu Tím Hoa Sim” cäa Häu Loan. Mäc dù lúc bäy giä,
chính quyän Viät đã có länh cäm và läu giä bài thä näy, nhäng häu hät trong ba lô nhäng ngäi
nói trên, trong sä tay hä đäu có bài thä näy:

Màu tím hoa sim
Häu Loan

*Nàng có ba ngäi anh đi bä đäi
Nhäng em nàng
Có em chäa biät nói
Khi tóc nàng xanh xanh*

*Tôi ngäi Vä quäc quân
xa gia đänh
Yêu nàng nhä tình yêu em gái
Ngày häp hôn
nàng không đòi may áo mäi*

*Tôi mäc đä quân nhân
đôi giäy đänh
bät bän đät hành quân
Nàng cäi xinh xinh
bên anh chäng đäc đäo
Tôi đän vä vä
Cäi nhau xong là đi
Tä chiän khu xa
Nhä vä ái ngäi
Läy chäng thäi chiän binh
Mäy ngäi đi trä läi
Nhä khi mình không vä*

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch ng Hoàng Long H i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

---

thì th ng
ng i v ch
bé b ng chi u quê...

Nh ng không ch t
ng i trai khói a
Mà ch t
ng i gái nh h u ph ng
Tôi v
không g p nàng
Má tôi ng i bên m con đ y bóng i
Chi c bình hoa ngày c i
thành bình h ng
tàn nh vây quanh

Tóc nàng xanh xanh
ng n ch a đ y bú
Em i giây phút cu i
không đ c nghe nhau nói
không đ c trông nhau m t n

Ngày x a nàng yêu hoa sim tím
áo nàng màu tím hoa sim
Ngày x a
m t mình đèn khuya
bóng nh
Nàng vá cho ch ng m áo
ngày x a...

M t chi u r ng m a
Ba ng i anh trên chi n tr ng đông b c
Đ c tin em gái m t
tr c tin em l y ch ng
Gió s m thu v r n r n n c sông
Đ a em nh l n lên
Ng ngàng nhìn nh ch
Khi gió s m thu v
c vàng chân m chí

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch ng Hoàng Long H i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Chi u hành quân
Qua nh ng đ i hoa sim
Nh ng đ i hoa sim
nh ng đ i hoa sim dài trong chi u không h t
Màu tím hoa sim
tím chi u hoang b n b t
Có ai ví nh t chi u ca dao nào x a xa
Áo anh s t ch đ ng tà
V anh ch a có m già ch a khâu
Ai h i vô tình hay ác ý v i nhau
Chi u hoang tím có chi u hoang b t
Chi u hoang tím tím thêm màu da d t
Nhìn áo rách vai
Tôi hát trong màu hoa
Áo anh s t ch đ ng tà
V anh m t s m, m già ch a khâu...
Màu tím hoa sim, tím tình trang l r m
Tím tình i l a
Ráng vàng ma và s ng rúc đ u quân hành
Vang v ng ch p ch n theo bóng nh ng binh đoàn
B n b t hành binh vào thăm th m chi u hoang màu tím
Tôi v i v ng v đầu
Tôi v i v ng v đầu
Áo anh nát ch dù lâu...

N i dung bài th là m t câu chuy n th t, di n t tâm tr ng m t ng i đi b đ i. Anh ta và ng i v yêu nhau tha thi t, đám c i đ n s vì chi n tranh, vì hoàn c nh, nh ng r i h xa nhau r t s m. Ng i ch ng lên đ ng vì nhi m v , ng i v i i quê nhà và m t s m. Thay vì ng i lính “s khi mình không v , thì th ng ng i v ch ...” thì i “ch t ng i em nh h u ph ng.”

T i sao cô ta h u ph ng mà ch t s m? Có riêng gì m t tr ng h p ng i v tr c a H u Loan ch t đ i mà trong cu c chi n tàn b o x y ra 30 năm trên dải đ t Vi t Nam, có bi t bao nhiêu ngh ch c nh. Cu c chi n n y là cu c chi n nhân dân, ng i i bên n y hay bên kia, dù h u ph ng cũng đ ch t không kém gì ng i i ti n tuy n: Máy bay oanh t c, pháo kích b a bãi, b b t dân công c c kh , đói rách b nh t t, ch t chóc, nh t là các dân công chi n tr ng...

N i dung bài th là m t tâm tình đau đ n c a nh ng ng i đi trong chi n tranh, s ng trong chi n tranh và t n t i trong chi n tranh. Chính nh ng k s ng sót và t n t i trong chi n tranh, chính là nh ng ng i mang m t tâm tr ng đau đ n nh t vì nh ng m t mát, chia ly, đói kh và tù đày.

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long Hái
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Trở c năm 1954, nh ng ng i vùng qu c gia ít ai bi t bài th n y. Năm 1957, trên tu n báo Mùa Lúa M i xu t b n Hu , Đ T n gi i thi u bài th n y v i đ c gi mi n Nam vĩ tuy n 17. Th r i qua báo chí, bài th đ c ph bi n Sài gòn, nhi u ng i thích thú, đ c, in i, chép i và trao cho nhau. Dũng Chinh là ng i đ u tiên ph nh c bài th n y, đ i tiêu đ “Nh ng Đ i Hoa Sim” và “Con Nh n Tr ng Gò Công” đã truy n th nh ng c m xúc v thân ph n ng i Vi t Nam trong chi n tranh b ng gi ng hát c a cô trên kh p mi n Nam và ra t i mi n B c. Vào Nam, không ít cán bộ, b đ i mi n B c, tìm nghe cho đ c ti ng hát Ph ng Dung qua b n “Nh ng Đ i Hoa Sim” c a Dũng Chinh.

Dũng Chinh t t nghi p khóa 26 (hay 27 Th Đ c?) và hy sinh đ i Peatrice Phan Thi t ch m y tháng sau khi t t nghi p, khi m i 28 tu i. J. Leiba có câu th “Ng i đ p th ng hay ch t y u, Thi nhân đ u b c s m h n ai.” Trong tr ng h p n y, thi nhân i là m t nh c sĩ tài hoa.

(Ph m Duy cũng có ph nh c bài th n y, i ca c a ông sát v i bài th c a H u Loan h n, nh ng không đ c ph bi n b ng bài hát c a Dũng Chinh).

Câu chuy n tình tuy đ n gi n, nh ng i th thì r t hay, đ c đánh giá là m t trong nh ng bài th tình hay nh t thi ca Vi t Nam hi n đ i.

M đ u bài th , tác gi gi i thi u gia đình ng i v c a ông: Thi chinh chi n, c ba ng i anh trai đ u tham gia b đ i, trong khi đó, ng i v ông còn có nh ng em quá nh (ch a bi t nói). Cô cũng v a m i n (tóc nàng xanh xanh, ng n ch a đ y búi). Đám c i hai ng i r t đ n gi n: tác gi là ng i lính V Qu c Đoàn, xa gia đình. Cô gái thì “không đòi may áo c i” vì bi t gia đình ng i ch ng nghèo. Ng i ch ng cũng ch có b “đ quân nhân”, và cũng là ng i đ c áo: tr , đang làm nhi m v c a ng i con trai trong c n khói i a và bi t làm th . Anh ta bê b i hay i bi ng đ c áo đ n đ đôi giày đinh không lau s ch, còn “b t đ t hành quân.”

M t đ u đáng bu n h n: h không có tu n trắng m t, “c i xong là đi” ra chi n tr ng.

Bài th n y có nhi u hình nh đ c bi t: Màu hoa sim tím bu n bã và c nh u t i c a ng i m trong bóng chi u h m: “Má tôi ng i bên m con đ y bóng t i.” Và m t hình nh khác, không nh ng bu n bã mà còn là nghèo kh , nghèo đ n đ không mua n i m t bát nhang, dùng cái bình hoa ngày c i đ bi u t ng cho ng i đã ch t, m t bình hoa có nhi u tàn h ng nh chung quanh ch a k p quét: “Chi c bình hoa ngày c i, thành bình h ng tàn i nh v y quanh”.

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long Hái
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Ý thơ ng hay và hình ảnh đẹp nhất trong bài thơ chính là câu thơ “chiều hoang biệt biệt!”

*“Chiều hành quân
Qua nhàn đi hoa sim
Nhàn đi hoa sim
nhàn đi hoa sim dài trong chiều u không hết
Màu tím hoa sim
tím chiều hoang biệt biệt!”*

Buổi chiều, người lính đi qua nhàn đi hoa sim, vẻ mặt buồn buồn da dẻ, hát “thơ ng ng và vịnh” thì nay tôi “tôi vịnh không gập nòng, má tôi ngói bên mặt con đờy bóng tối”.

Có ai từng đi qua nhàn đi vùng đất hoang gần chân núi Trường Sơn miền Trung nước Việt thì thấy nhàn đi thoải mái chập chùng, kéo dài đến bất tận. Đi trong cảnh trời chiều u ám ngổn ngáo, người ta cảm nhận hết nỗi buồn của người xa quê. Đó là nhàn đi hoang, vẻ rừng cây hoang, phần nhiều là cây sim đỏ, cây mua đỏ. Cây mua và cây sim đều có hoa màu tím nhau, khác nhau là trái mua không ăn được.

Vùng đất này là vùng cây hoang, nên tác giả mới gọi là chiều hoang. Tiếng hoang này là danh từ Hán-Việt, có nghĩa u ám, vĩa là cây cối mọc hoang, không ai trồng, không ai chăm sóc, vĩa có nghĩa là mệnh mông, xa tít mù khi tôi trên chân trời. Cây mọc hoang này đây là cây sim, đến mùa hoa thì màu tím trùm khắp nơi, tôi đi này qua đất khác. Màu hoa sim lan xa mãi, trải dài ra mãi, đi biệt biệt tôi cuội chân trời. Vì vậy, tác giả nhắc đi nhắc lại nhàn đi này câu “nhàn đi hoa sim”:

*Qua nhàn đi hoa sim
Nhàn đi hoa sim
nhàn đi hoa sim dài trong chiều u không hết*

Màu tím là màu buồn, nhàn đi không hẳn màu này không nhắc người lính thời mặt trời niêm, mặt hình ảnh.

Màu Tím Trong Thơ

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long Hái
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Nháng ngái con gái tháng thích mác áo máu tím. Máu tím phán nhá vái nác da tráng làm cho các cô tráng thêm. Hán thá náa, nó là máu cáa tuái biát yêu, đã có tình yêu, đã có cá tính riêng hay có mát ká niám, mát tâm sá.

Sài gán náo nhiát, hình nhá máu tím chìm đi trong cái náo nhiát và ná ào cáa thá đô mián Nam, chỉ cá áo tím chìm đi trong muôn vàn màu sác rác rá. Huá thì trái lái. Cùng vái hoàng thành âm u, vái dòng sông cháy chám chám, ngáp ngáng vái phá xá không quá đông đúc, chỉ cá áo tím cáa các cô gái Huá nái bát lên, khián ngái ta không chú ý không đác.

Hoa tím có nhiáu loái: Hoa sim, hoa mua, hoa cà, hoa khoai lang, hoa sáu đông. Hoa sim, hoa cà ít có mùi háng; hoa sáu đông háng thám ngào ngát...

Ngái mián quê cáa mác áo tím hoa cà, đám hán mát chút ngái ta chán máu hoa sim. Các cô gái Huá, không hiáu có phái cháu nhá háng màu tác má thành, máu hoàng thành mà chán máu tím đám, máu tím than, Nguyán Bính gái là “Tím Huá”.

Trái chỉ cáu máu tím làm cho nhác sĩ Đan Thá xúc cám mà phá thá bài Chiáu Tím cáa Đinh Hùng, “Ngàn Thu Áo Tím” cáa Hoàng Tráng, hoác câu chuyán mát cô gái thích mác áo tím đi dáo phá mà thành “Ngàn Thu Áo Tím”, cáa Hoàng Tráng, “Tà Áo Tím” cáa Hoàng Nguyên hoác Văn Quang vì yêu “Chân Trái Tím” nên viát cuán sách cùng tên.

Đó là “Máu Ká Niám” cáa Nguyễn Sa đác Phám Đình Cháng phá thành nhác. Ngái hác trò viát thá báng mác tím, nháng pha mác cho đám hán chút náa cho “váa máu nhá tháng!

Trá lái câu chuyán tình cáa Háu Loan. Liáu ông ta có chung tháy vái ngái vá mái qua đái?

Náu quá thát ông giá lòng nguyên ván trác sau, thì tái sao trong cánh trái máu tím buán thám cáa mát buái chiáu mánh máng, ông ta lái có thá hát mát câu ca dao láng lá, nguái ta táng nhá ông đã quên ngái vá trá quá có rái:

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Chng Hoàng Long H
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

“Áo anh s t ch đ ng tà,
V anh m t s m, m già ch a khâu,
Áo anh s t ch đã lâu...
Nh em t b ng em khâu giúp r i
Áo anh s t ch đ ng tà
V anh ch a có m già ch a khâu
Áo anh s t ch đã lâu
Mai m n cô y v khâu cho cùng
Khâu r i anh s tr công
Ít n a y ch ng anh s giúp cho
Giúp em m t thúng xôi vò
M t con n béo i đèo bu ng cau
Giúp em đôi ch u em n m,
M t con n béo, m t vò r u tắm

hoànglongh i

Màu K Ni m
Nh c: Ph m Đình Ch ng
L i th : Nguyễn Sa

Nh ngày nào tan tr ng v chung i
M t thuy n s ng, nghiêng nón ng t ngâ đ i
Lòng trao lòng cho tình vút lên kh i,
Cho ngon màu triu m n t lên môi
Áo nàng vàng anh v yêu hoa cúc,
Áo nàng xanh anh m n lá sân tr ng.
S th tình không đ nghĩa yêu đ ng.
Anh pha m c cho v a màu luy n th ng.
Ngày hành quân, anh đi v cánh r ng th a,
Th y s c hoa i i nên m màu áo năm x a
K n m đầu len lén tr v tâm i,
Có m t ai xanh th m trong m ng m
H n ngày mai khi tan gi c s cùng nhau
Góp h t hoa th m chung tay xây k t m ng đ u
Tr i th n tiên đôi b m nh p nhàng i i,
N ng cánh nhau đi xa h n c cu c đ i
Ồi màu hoa, màu th ng nh .

R i m t ngày kia em khoe áo m i xanh h n mây tr i.

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch ng Hoàng Long H
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Hai đ a chung vui khi xuân v a i th ngày cu c đ i.
Trò ch i tr con em cô dâu m i ch a nghe n ng s u.
Chú r ngân ng ra hái hoa cà làm quà c i cô dâu.

M i m y năm qua khi hoa v a hé
nh y thì đ i trai vui chinh ch n
Anh xuôi mi n xa bao n đ m b c xuân qua
Anh i, k n m x a em còn gi mãi trong lòng

Em b t không em, xuân i tr v ,
đ ng r ng chi u hoang s ng xu ng.
Th ng sao là th ng trong màu tím s c hoa x a ...
Dĩ vãng đâu trôi v nh c ta ngày x a.

Ngàn Thu Áo Tím

Nh c và L i: Vĩnh Phúc và Hoàng Tr ng

Ngày x a xa xôi, em r t yêu màu tím.
Ngày x a vô i , em s ng trong trù m n.
Chi u xu ng, áo tím th ng th t tha,
B c trên đ ng g m hoa, ng m mây chi u th t tha.
T khi yêu anh, anh b t xa màu tím.
S u th ng cho em, m c ch a k p đ n.
Tr i đã rét m t, cùng gió m a,
Khóc anh chi u t n đ a, th thôi tàn gi c m !!!

Đi p khúc :

Anh xa xôi, bóng m a giăng m i,
Anh xa xôi, áo bay trong chi u r i,
Anh xa xôi, áo ôm tim i loi,
Tím lên khung tr i nh nhung đ y v i.
M a r i r i, bóng anh nh làn khói,
M a r i r i, bóng anh xa ngàn kh i,
M a r i r i, có hay chăng lòng tôi,
Có hay bao gi bóng ng i yêu i !!?

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Ch ng Hoàng Long H i
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

T khi xa anh, em v n yêu và nh ,
Mà sao anh đi, đi mãi không v n a ???
M t bóng áo tím bu n ng n ng ,
 c trong ch u gió m a, khóc th ng hình bóng x a.
Ngàn thu m a r i, trên áo em màu tím.
Ngàn thu đau th ng, v ng áo em màu tím.
Nhu m tím nh ng chu i ngày v ng nhau,
Tháng năm còn t mau, b t bao g th y nhau ?
Tháng năm còn t mau, b t bao g th y nhau ?

Chi u Tím

Sáng tác: Đan Th , Đinh Hùng

L i: Đinh Hùng

Nh c: Đan Th

Chi u tím chi u nh th ng ai, ng i em tóc dài
S u trên phím đàn, tình v ng không gian
Mây bay quan san, có hay?

Đàn nh ng cánh hoa bay, v ng trăng v n hoài
Màu xanh c th , dòng sông trôi đi
Lúc chia tay còn nh chẳng?

Ai nh ... m t xanh năm nào
Chi u thu soi bóng, n ng ch a phai màu
K hai mái đ u nhìn mây tím... nh nhau...

Chi u tím chi u nh th ng ai, còn th ng nh hoài
Đàn i nh n dùm ng i đi ph ng nao
N p chinh bào b c ánh sao...

T đ y đàn nh thanh âm chùng dây v c m
Ng i xa v ng r i chi u sang em i!
Th ng ai hoa r i lá r i...

Màu Tím Trong Th

Tác Giả: Tu Cháng Hoàng Long Hái
Chúa Nhật, 31 Tháng 1 Năm 2010 19:59

Ngái i y lòng háng trăng sao, hán say chỉ n bào
Tìm trong táng đàn... mùi háng cháa phai
Ý giao hòa ngái nhá chẳng?

Mây gió... bán pháng giảng hàng
Mùa thu thêu áo nét hoa má màng
Và em vái chàng ká vai áo... ván váng

Chỉ u hái! Đàn nhá mong nhau, tình tháng bác cáu
Ngái i đi háng nào? Tìm trong chiêm bao
Tóc bay dài, gió ván khái.